

קול צופיין

קול צפ"ן נשאו קול יחדו ירננו

גיליון מס 778

בלק תשע"ה השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג שמואל אליהו הרב הראשי של צפת ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול

עוג? ותשובתה: "עוג מלך הבשן היכא קאי? אלא נס נעשה להם, שנצטננו בצדי התיבה". הוא ניצל את השכנות לנח הצדיק, וניצל מתוקף השכנות הטובה הזאת.

שני הענקים הללו פרו ורבו והמשיכו את דרך התווה של הענקים הראשונים. הם יצרו ממלכות חדשות של ענקים, אבל הפעם הם היו חלשים, כי משמים כבר עבר זמנם. כל קיומם הוא בזכות שניצלו את חסות התיבה של נח. על הענקים הללו אומרים יהושע וכלב: "סר צלם מעליהם, וה' אתנו אל תיראם" (במדבר יד ט). סר צלו של מקום מעליהם (סוטה לה, רש"י כאן). יהושע וכלב אומרים לבני ישראל: אם אין להם כוח משמים - אתם יכולים להכות אותם בקלות, כמו שעשה בסופו של דבר יהושע בן נון (עין רמב"ן על התורה).

אור גדול מחליש רוע ענק

הענקים האלה שרדו את המבול, אבל בימי אברהם אבינו הם הוכו שנית. אולי בזכות הופעת אורו של אברהם בעולם הוחלש כוח הרע בעולם. ארבעה מלכים שיוצאים למסע מלחמה עם מלך סדום, מכים בדרכם גם את הענקים בסביבה, למרות שהם לא במסלול המלחמה שלהם. ונבאָרְבַּע עֲשָׂרָה שָׁנָה בָּא כְּדָרְלַעֲמֹר וְהַמְלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּכּוּ אֶת רְפָאִים בְּעֶשְׂתַּרְתַּת קַרְנַיִם וְאֶת הַזְּזִים בָּהֶם וְאֶת הָאִיִּמִּים בְּשׁוּה קַרְיָתִים: וְאֶת הַחַרִּי בְּהַרְרָם שְׁעִיר עַד אֵיל פְּאָרָן אֲשֶׁר עַל הַמְּדַבָּר (בראשית יד ה). צריך לזכור שהם מגיעים מאזור דמשק ורוצים להילחם בסדום שממערב לים המלח, כך שאדום היא ממש לא בדרך.

ארבעת המלכים מכים את הענקים ואת חמשת המלכים. "ויבא הפליט ויגד לאַבְרָם הַעֲבָרִי". סיחון ועוג מצליחים להינצל גם מהמלחמה הזאת. עוג מנסה לנצל את טוב לבו של אברהם ומוערר אותו לצאת להילחם בארבעת המלכים. הוא מצפה שאברהם ייהרג והוא יירש את אשתו, ובוה ממשיך את דרכם של הענקים שהיו לפני המבול. "ויקחו להם נשים מכל אֲשֶׁר בְּחָרָו". "אמר רבי יודן: כשהיו מטיבין אותה מקושטת לינס לחופה, היה גדול נכנס ובעלה תחלה" (רש"י בשם ב"ר). עוג מנסה גם בפעם הזאת לינוק כוח מהצדיק. הפעם בזכות אברהם העברי.

אנשי השם - אנשי שממון ששממו את העולם

בלעם ובעור משווקים את מרמולתם

בפרשתנו, פרשת "בלק", אנחנו מתוודעים אל בלעם הרשע, שבא לקלל ויצא מברך. אבל הסיפור הזה מתחיל כבר בסוף פרשת "חוקת", שם מתוארת המלחמה שבה סיחון כובש חלקים נרחבים בעבר הירדן המזרחי. לכאורה אין קשר בין הדברים הללו לעם ישראל, ובכל זאת התורה מוצאת לנכון לספר את דברי ממשילי המשלים.

וכך נאמר שם (במדבר כא): "על כן יאמרו המשלים באו חֲשַׁבּוֹן תִּבְנֶה וְתִכְנֹן עִיר סִיחֹן: כִּי אִשׁ יִצְאָה מִחֲשַׁבּוֹן לְהִבָּה מִקַּרְיַת סִיחֹן אֲכָלָה עַר מוֹאָב בְּעִלֵּי בָמוֹת אֶרֶן. אוֹי לָךְ מוֹאָב אֲבֹדָתְךָ עִם כְּמוֹשׁ נָתַן בְּנֵי פְלִיטִים וּבְנֵי בְּשִׁבִית לְמַלְךְ אֶמְרֵי סִיחֹן: וַיִּרְם אֲבָד חֲשַׁבּוֹן עַד דִּיבַן וַנְּשִׁים עַד נֶפֶח אֲשֶׁר עַד מִיֻּדְבָא". רש"י מסביר שממשילי המשלים הללו היו בלעם ובעור, שפרסמו את עצמם במשל הזה, לספר את כוח קללתם כי רב הוא, שבזכות קללתם הצליח סיחון לכבוש את מואב. ובאמת הפלא הוא גדול, למה סיחון הענק הזה נדרש להשתמש בכוחם של מקללים. למה הוא לא יכול להכניע את מואב בקלות. כדי להבין את הדברים צריך לזכור מאיפה באו הענקים הללו.

נפלו והפילו את העולם

בספר בראשית (ו ד) כתוב על הענקים: "הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בְּנִימִים הָהֵם וְגַם אַחֲרָי כֵּן אֲשֶׁר יָבִאוּ בְנֵי הָאֱלֹקִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הַנְּפִלִים הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁמַיִם". בהמשך הפסוקים שם התורה מסבירה כי הם הסיבה שבגללה הביא אלוקים את המבול.

רש"י מסביר כי הנפילים נקראו בשם זה כיוון "שנפלו והפילו את העולם". "הַנְּפִלִים הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם". גבורתם של הענקים הללו גרמה להם למרוד במקום. הם הרגישו חזקים מדי. הם היו "אֲנָשֵׁי הַשָּׁמַיִם" - אנשים מפורסמים שפרסומם גרם להם להיות "אנשי שממון ששממו את העולם".

עולם שלם של ענקים הושמד במבול. מלבד עוג, ששרד את המבול (נדה סא ע"א), גם אחיו סיחון ניצל. הגמרא בזבחים (ק"ג ע"ב) שואלת: איך ניצל

אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו

היניקה של עוג מזכותו של אברהם אבינו הייתה כל כך חזקה, עד שהיה למשה רבנו חיזוק משמים לפני שהוא מכה את עוג ונאמר לו: "אל תירא אותו". מסביר שם רש"י, ש"שמה חשש כי זכותו של אברהם תועיל לעוג מלך הבשן. ואמר לו הקב"ה לא לפחד כלל, כיוון שמדובר ביניקה של שקר.

ענקים אבל גמדים

הענקים הללו מושמדים למען האדומים, המואבים והעמונים. "אֶרְצָךְ וְרַפְּאִים תִּתְּשֵׁב אִיךָ הוּא רַפְּאִים יִשְׁבוּ בָּהּ לְפָנַי וְהַעֲמִינִים יִקְרְאוּ לָהֶם וְזָמְזָמִים: עִם גְּדוֹל וְרַב וְרָם כְּעֵנְקִים וְיִשְׁמִידֵם ה' מִפְּנֵיהֶם וְיִירָשֶׁם וְיִשְׁבוּ תַּחְתָּם: כְּאִשֶּׁר עָשָׂה לְבְנֵי עֵשָׂו הַיֹּשְׁבִים בְּשֵׁעִיר אֲשֶׁר הִשְׁמִיד אֶת הַחֲרִי מִפְּנֵיהֶם וְיִירָשֶׁם וְיִשְׁבוּ תַּחְתָּם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (דברים ב. כ.).

שלושת העמים הללו לא מפחדים מהענקים, ואולם הקושיה היא על בני ישראל שיכולים גם הם לרשת את ארצם מהענקים שסר צלם אבל הם מהססים. רק בימי משה מוכחדים שני הענקים הגדולים, סיחון ועוג. יהושע משמיד אותם מחברון בשעת כיבוש הארץ. "וַיִּתְּנוּ לְכָלֵב אֶת חֶבְרוֹן כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיֹּרֶשׁ מִשָּׁם אֶת שְׁלֵשָׁה בְנֵי הָעֲנָק" (שופטים פרק א. כ.). בימי דוד מוכחד גוליית, מאחרוני הענקים שבעולם.

באו לקלל, הביאו כיבוש

בלעם ובעור בקללתם נותנים כוח לסיחון, והוא מתחזק וכובש את מואב. כל זאת אף שמאז המבול הענקים הם בתהליך נסיגה והצטמצמות. התחזקות הענקים שמפילים את העולם היא הפך רצון ה'. הפך הסדר האלוהי. הפך ההתקדמות של העולם. אבל בלעם ובעור מקללים כיוון שיש להם מזה הנאה אישית. זה משתלם להם כלכלית, הם מקבלים בית מלא כסף וזהב ומחזקים את האנשים הרעים. הקללה הזאת של בלעם ובעור הופכת בסופו של דבר לברכה לעם ישראל. בזכות כיבושי סיחון, מותר לעם ישראל לכבוש את נחלת מואב בעבר הירדן המזרחי, מותר לכבוש את החלק שבין נחל יבוק לנחל ארנון. ובלשון חכמים: "עמון ומואב טהרו בסיחון" (הולין ס ע"א). כל הכיבוש הזה לישראל מתאפשר בזכות קללתם של בלעם ובעור.

כוכבים. נביאי ישראל מזהירין את ישראל מן העבירות שנאמר (יהזקאל ג) 'ואתה בן אדם צופה נתתיך' וגו'. ונביא שעמד מן הגוים העמיד פרצה לאבד את הבריות מן העולם, וכו'. לכך נכתבה פרשת בלעם להודיע למה סילק הקב"ה רוח הקדש מעובדי כוכבים שזה עמד מהם וראה מה עשה".

נבואת לילה

ואין נבואתם של אומות העולם נבואה שלמה, אלא נבואה חלקית. ובמדרש (רבה ויקרא פרשה א פסקה יג): "אין הקדוש ברוך הוא נגלה על אומות העולם אלא בלילה שנאמר (בראשית כ) ויבא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה (שם לא) ויבא אלקים אל לבן הארמי בחלום הלילה (במדבר כב) ויבא אלקים אל בלעם לילה אבל נביאי ישראל ביום שנאמר (בראשית יח) והוא יושב פתח האהל כחום היום (שמות ו) ויהי ביום דבר ה' אל משה (במדבר ג) ואלה תולדות אהרן ומשה ביום דבר ה' את משה וגו'". וכל הנבואה בלילה היא נבואה שאינה מבוררת כל צורכה.

נבואה בטומאה

כמו כן אומר המדרש: "מה בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם? ר' חמאי בר חנינא ורבי יששכר דכפר מנדי רבי חמאי בר חנינא אמר: אין הקדוש ברוך הוא נגלה על אומות העולם אלא בחצי דיבור, כמה דתימר (שם כג) 'ויקר אלקים אל בלעם'. אבל נביאי ישראל בדבור שלם שנאמר 'ויקרא אל משה'.

'זור' יששכר דכפר מנדי אמר: כך יהא שכון, אין לשון 'ויקר' אלא לשון טומאה. כמה דתימר (דברים כג) 'אשר לא יהיה טהור מקרה לילה', אבל נביאי ישראל בלשון קדושה בלשון טהרה בלשון ברור בלשון שמלאכי השרת מקלסין בו להקדוש ברוך הוא כמה דתימר (ישעיה ו) 'וקרא זה אל זה ואמר'.

דבר זה רומז למה שאמרו חז"ל כי בלעם היה מקולקל בעריות, ואעפ"כ זכה למה שזכה בגלל חשבונות של מעלה, כפי שמובא במדרש. ולכן בסופו של דבר החטיא את ישראל בעריות.

**"אם יעמוד
איש בין מן
האומות בין
מישראל
ויעשה אות
ומופת ויאמר
שה' שלחו
להוסיף מצווה
או לגרוע
מצווה או
לפרש במצווה
מן המצוות
פירוש שלא
שמענו ממושה,
הרי זה נביא
שקר"**

נביא שקר בישראל

חלום מקולקל

גם בישראל יכול להיות נביא שקלקל את דרכיו, כמו שאומרת התורה. "כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נְבִיא או חֹלֵם חֲלוֹם וַיִּתֵּן אֱלֹהִים אוֹת או מוֹפֵת: וְבָא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים לְאָמֹר נִלְכָּה אֶתְרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֵתֶם וְנִעְבְּדֶם: לֹא תִשְׁמַע אֶל דְּבַרֵי הַנְּבִיא הַהוּא או אֶל חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא כִּי מְנַסֶּה ה' אֱלֹהֵיכֶם אֶתְכֶם לְדַעַת הַיֹּשְׁבִים אֹתָהּ ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּכָל לַבְבְּכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם" (דברים יג).

על כך כותב הרמב"ם (יסודי התורה פרק ט א): "דבר ברור ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת שנאמר: 'את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אותו תשמרון לעשות לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו'. ונאמר: 'הַנְּסִתָּהּ לֹא אֶלְקִינוּ וְהַנְּגַלְתָּ לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לְעֵשׂוֹת אֶת כָּל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת' (דברים כט כח). הא למדת שכל דברי תורה מצווין אנו לעשותן עד עולם וכן הוא אומר: 'חוקת עולם לדורותיכם'. ונאמר 'לא בשמים היא'. הא למדת שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה".

נבואה באומות העולם

נביאים מחריבים

יש שואלים למה נתן הקב"ה כוח לעושי רשעה אלו. ובאמת "את זה לעומת זה עשה האלוקים". כך מובא במדרש (רבה במדבר פרשה כ פסקה א): "לא הניח הקב"ה לעובדי כוכבים פתחון פה לעתיד לבא, לומר שאתה רחקתנו. מה עשה הקב"ה כשם שהעמיד מלכים וחכמים ונביאים לישראל כך העמיד לעובדי כוכבים. העמיד שלמה מלך על ישראל ועל כל הארץ וכן עשה לנבוכדנאצר. זה בנה בהמ"ק ואמר כמה רננות ותחנונים, וזה החריבו וחרף וגדף ואמר (ישעיה יד) 'אעלה על במותי עב אדמה לעליון'. נתן לדוד עושר ולקח הבית לשמו, ונתן להמון עושר ולקח אומה שלימה לטובחה.

כל גדולה שנטלו ישראל אתה מוצא שנטלו האומות כיוצא בה. העמיד משה לישראל ובלעם לעובדי כוכבים. ראה מה בין נביאי ישראל לנביאי עובדי

לא איש אל ויכזב

וממשיך הרמב"ם ואומר: "לפיכך אם יעמוד איש בין מן האומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממושה, או שאמר שאותן המצוות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצוות לפי זמן היו - הרי זה נביא שקר, שהרי בא להכחיש נבואתו של משה, ומיתתו בחנק על שהזיד לדבר בשם ה' אשר לא צוהו. שהוא ברוך שמו צוה למשה שהמצוה הזאת 'לנו ולבנינו עד עולם'. ולא איש אל ויכזב."

תחילתו אמת וסופו שקר

בגמרא (סנהדרין ז ע"א) יש מחלוקת בין התנאים בשאלה: איך ייתכן שנביא שקר יעשה אות או מופת? "תניא רבי יוסי הגלילי אומר: הגיע תורה לסוף דעתה של עבודת כוכבים, לפיכך נתנה תורה ממשלה בה שאפילו מעמיד לך חמה באמצע הרקיע - אל תשמע לו". לדבריו מדובר בנביא שקר שעובד לעבודה זרה, ואעפ"כ הקב"ה נותן לו כוח בחינת "זה לעומת זה". ואתה צריך לדעת כי אין עוד מלבדו.

לעומתו אומר רבי עקיבא: "תניא אומר רבי עקיבא חס ושלוש שהקדוש ברוך הוא מעמיד חמה לעוברי רצונו אלא כגון חנניה בן עוזר שמתחלתו נביא אמת ולבסוף נביא שקר". וזה דבר פלא גדול, כי אין השכינה שורה אלא על חכם וגיבור ועשיר ובעל קומה. וגם עניו. ופלא גדול איך אדם שהגיע למדרגה של נביא אמת, כמו חנניה בן עזר, מתקלקל ונהיה נביא שקר.

מהרמב"ם נראה כי הוא סובר כדעת רבי יוסי הגלילי שמלכתחילה נביא השקר היה פגום. שהרי כתב (יסודי התורה פרק ט) "ועל זה צוה הכתוב ואמר: 'ובא האות והמופת - לא תשמע אל דברי הנביא ההוא כי דבר סרה על ה' אלקיכם'. שהרי בא להכחיש נבואתו של משה. ולפיכך נדע בודאי שהוא נביא שקר, וכל מה שעשה בלט וכשוף עשה, ויחנק."

רשע מעקרו, או צדיק מעקרו

מחלוקת דומה מופיעה בגמרא (ברכות ט). אביי אומר כי מי שהיה טוב, לא יכול להתקלקל אלא אם היה מקולקל קודם לכן. "אמר אביי, גמירי, טבא, לא הוי בישא. ולא? והפתיב, (יחזקאל יח) 'ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול' ההוא רשע מעקרו, אבל צדיק מעקרו, לא. ולא? והתנו, 'אל תאמן בעצמך עד יום מותך', שהרי יוחנן כהן גדול שמש בכהנה גדולה שמונים שנה ולבסוף נעשה צדוקי. אמר אביי, הוא ינאי, הוא יוחנן". ומכיוון שהיה יוחנן רשע מעיקרו - לכן יכול לחזור ולהתקלקל.

אמנם רבא בגמרא חולק עליו וסובר כי גם מי שהיה צדיק מעיקרו יכול להתקלקל. "רבא אמר, ינאי לחוד, יוחנן לחוד.

ינאי - רשע מעקרו, יוחנן - צדיק מעקרו". ואעפ"כ יוחנן הכהן הגדול התקלקל ונעשה צדוקי. ובאמת מחלוקתם היא המחלוקת של רבי עקיבא ורבי יוסי הגלילי דלעיל, שלפי רבי עקיבא גם צדיק מעיקרו, כנביא אמת - יכול להתקלקל, ולפי רבי יוסי הגלילי מדובר בקלקול שהיה מעיקרו של עובד זרה ואעפ"כ היה לו כוח רוחני לחולל נסים.

הוראת שעה נגד התורה

על מה שנאמר כי נביא לא יכול לחדש דבר בתורה, וכל שכן מי שפחות ממנו, כתוב בגמרא (מגילה ב ע"ב) ש"אין נביא רשאי לחדש דבר" על תורת משה רבנו. שואלת הגמרא: אם כך, כיצד תיקנו הנביאים את האותיות הסופיות מנצפ"ך? ומתוצאת שלא מדובר בחידוש של נביאים, אלא בדבר

שנאמר על-ידי משה רבנו, ושכחו אותו ישראל במשך הגלות. והנביאים החזירו עטרה ליושנה.

וברמב"ם (יסודי התורה פרק ט) מובא כי רק למיגדר מילתא כמו אליהו בהר הכרמל, שהקריב קרבן בהר הכרמל ולא בירושלים. ועשה כן לעשות גדר ותקנה, והשיב את ישראל על ידי כן מעבודת כוכבים (יבמות דף ז: ורש"י שם). "והוא שיהיה הדבר לפי שעה". אבל שינוי בתורה של דבר אחר - מיתתו בחנק.

ואני שנאתיו פי לא יתנבא עלי טוב

ובנביא (מלכים א, כב) מובא מעשה בנבואת שקר שירדה מלמעלה. בשעה שיהושפט מלך יהודה ואחאב מתארגנים למלחמה על ארם אומר יהושפט לאחאב: "דָרַש נָא כִּי־אֵת דָּבַר ה'". אוסף אחאב 400 נביאים ושואל אותם: "האלף על רמת גלעד למלחמה אם אֶחְדָּל?" והם עונים לו כולם: "ויאמרו: עֲלֵה וְיִתֵּן אֶ-דָּנִי בְיַד הַמְּלָךְ".

מבקש יהושפט לדעת: "האין פה נביא לה' עוד ונדָרְשָה מאותו?"

ואחאב מסרב לבקשתו ומשיב לו: "ויאמר מלך: ישָרְאֵל אֵל הַיְהוֹשֵׁפֵט עוֹד אֵישׁ אֶחָד לְדָרַשׁ אֶת ה' מאתו ואני שנאתיו כי לא יתנבא עלי טוב כי אם רע מיכיהו בן ימלך".

יהושפט מתעקש לשמוע את מיכיהו, ובינתיים עומדים בשער שומרון 400 הנביאים וממשיכים להתנבא על ניצחון במלחמה מול ארם: "ויעש לו צדקה בן כנענה קרני ברזל ויאמר פה אָמַר ה' בְּאֵלֶּה תִּנְגַח אֶת אֲרָם עַד פְּלִתָם: וְכָל הַנְּבִאִים נְבִאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה רָמֹת גִּלְעָד וְהִצַּלְח וְנָתַן ה' בְּיַד הַמְּלָךְ".

נבואה טובה בהזמנה

בינתיים מגיע מיכיהו, והשליח מזמין ממנו נבואה טובה. "הִנֵּה נָא דְבַר־יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵל הַמְּלָךְ, יְהִי נָא דְבַר־יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר ה' אֵל הַמְּלָךְ טוֹב. ויאמר מיכיהו: חי ה' כי את אשר יאמר ה' אלי אתו אֶדְבֹר".

בתחילה אומר מיכיהו למלך מה שהוא רוצה לשמוע. אבל לאחר שהמלך מבין שהוא מלגלג עליו ומבקש לדעת מה האמת ואומר: "עַד כִּפְּהָה פְּעָמַי אֲנִי מִשְׁבַּעךָ אֲשֶׁר לֹא תִדְבֹר אֵלַי רַק אֲמַת בְּשֵׁם ה'" - רק אז מיכיהו אומר לו: "רְאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נִפְצָיִם אֶל הַהָרִים כִּצְאֹן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֵעָה". אתם הולכים להפסיד במלחמה הזאת.

בהמשך דבריו מסביר מיכיהו כי בשמים היה קטרוג קשה על אחאב, והקב"ה רצה להענישו ולשלוח אותו למלחמה אבודה ועל כן שלח לו נבואת שקר. "רְאִיתִי אֶת ה' יָשֵׁב עַל פְּסָאוֹ וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדֵי עָלָיו מִיְמִינוֹ וּמִשְׁמָאלוֹ: ויאמר ה' מי יפתה את אחאב ויעל ויפל ברמת גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה: ויצא הרוח ויעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר ה' אליו פתה: ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאי ויאמר הפתה וגם תוכל צא ועשה כן".

הגמרא אומרת שזו הייתה רוחו של נבואת הירעאלי, שאחאב הרגו בעדות שקר בעידודה של איזבל. רוחו של נבואת הייתה רוח שקר בידי נביאיו של אחאב, וכולם כאיש אחד בלב אחד אומרים לו: "עלה והצלח".

אין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד

מקשה הגמרא: וכי איך היה יכול יהושפט לדעת אם זו נבואת אמת או נבואת שקר? ואפשר לשאול עוד: איך זיהה יהושפט שיש בעיה בנבואה הזאת ומבקש ממיכיהו שיגיד את האמת? אומרת הגמרא כי יש לנו כלל בנבואה (סנהדרין פט ע"א): "אמר רבי יצחק: סיגנון אחד עולה לכמה נביאים,

הקללה של
בלעם ובעור
הופכת בסופו
של דבר
לברכה לעם
ישראל. בזכות
כיבושי סיוחן,
מותר לעם
ישראל לכבוש
את נחלת
מואב בעבר
הירדן המזרחי,
מותר לכבוש
את החלק
שבין נחל
יבוק לנחל
ארנון

סיפורים על הרב זצ"ל

פי הפיתני זה שלש רגלים

סיפר הרב זצ"ל על "אור החיים" הקדוש, שיום פטירתו חל השבוע: מסופר על "אור החיים" הקדוש, עליו השלום, שהיה מהלך בדרך בחו"ל, שקוע בשרעפי קודש בלימוד התורה, ובאותה שעה נסע מולו שר בעגלת אפריון הנהוגה בידי סוסים הדורים ומהירים. והנה, העגלון שם לב שיש יהודי העומד בדרך ממולו והוא ייאלץ להאט את מהירות דהרת הסוסים לבל יבולע לו. אך השר אמר לעגלון: "אל תאט כלל, ואם היהודי איננו זו מאליו, תדרסנו למוות", רחמנא לצלן.

שמוח העגלון לעשות כמצוות אדונו, והאיץ בסוסים למהר דרכם, אך הנה זה פלא, הסוסים, במקום למהר בדרכם, החלו להאט עד שנעצרו כליל לפני היהודי, הלוא הוא רבנו בעל "אור החיים" הקדוש. כמה שהכה בהם העגלון וייסר אותם לא הועיל מאומה, ונעמדו בהכנעה גמורה לבל יאונה לו כל רע, עד אשר חלף על פניהם.

אך בזה לא תם העניין. חמתו של אותו רשע עלתה בקרבו עד להשחית וציווה לאסור את ה"אור החיים" הקדוש בבית האסורים, ומיהר לפסוק שביום שבת ייתלה על עץ ברחובה של עיר. אמר ה"אור החיים" לבני קהילתו שלא ידאגו לגורלו, כי הוא יהיה עמם בסעודה השלישית בשבת הקרובה, ולא האמינו לו, כי הכירו בעריצותו של השר הרשע.

והנה בשבת בעלות המנחה, הוכו בסנוורים כל הממונים על האסורים, וכדבר המובן מאליו קם הרב בנחת ויצא מתאו לכיוון היציאה, ובהגיעו לשער היציאה נפלה תרדמה גדולה על השומר, ולא נותר לו אלא לקחת ממנו את המפתח של שערי בית הסוהר ולהחזירו לו, כך שלא יצטרך לטלטלנו בשבת, ויצא לדרכו לסעוד את הסעודה השלישית עם בני קהילתו כפי שהבטיח להם בתחילה. סוף דבר שברח מעירו עד שהצליח לעלות לארץ ישראל.

ואין שני נביאים מתנבאין בסיגנון אחד". ובמקרה הזה 400 נביאים התנבאו בסיגנון אחד, אם כן היו צריכים הנביאים הללו להבין שזו נבואת שקר. גם יהושפט המלך, שגדל בבית של אנשי אמת, היה צריך לדעת שזו נבואת שקר, שהרי איך ייתכן שכולם אומרים את אותו המשפט?

בסופה של המלחמה התברר כי כל 400 הנביאים היו נביאי שקר, ומיכיהו היה נביא אמת. ישראל נופלים במלחמה, אחאב מות "במקרה". "ואיש משך בקשת לתמו ויכה את מלך ישראל בין הדבקים ובין השרין ויאמר לרפבו הפך ירך והוציאני מן המחנה פי החליתי: ותעלה המלחמה ביום ההוא והמלך היה מעמד במרכבה נכח ארם וימת בערב ויצק דם המכה אל חיק הרבה".

אין עוד מלבדו

בסיום המעשה עם נביא השקר, שעשה מופת והדיח את ישראל ללכת בניגוד לה' לעשות מעשים שלא יעשו, כתוב: "אחרי ה' אלקיכם תלכו, ואתו תיראו, ואת מצותיו תשמרו, ובקלו תשמעו, ואתו תעבדו, ובו תדבקו" (דברים ג' ה). ומפני מה התורה מביאה את הפסוק הזה אחרי סיפור נביא השקר או חולם החלום שניסה להכשיל את ישראל?

כיוון שאחרי ניסיון כזה אפשר להתחזק מאוד באמונה, "כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם". וכאשר אנחנו עומדים בניסיון, מתחזקת עבודת ה' בכל המישורים.

על זה אומרת הגמרא (סוטה יד ע"א): "אחרי ה' אלקיכם תלכו, ואתו תיראו, ואת מצותיו תשמרו, ובקלו תשמעו, ואתו תעבדו, ובו תדבקו" - "ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: אחרי ה' אלקיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכניה? והלא כבר נאמר: 'כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא'. אלא להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא. מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', אף אתה הלבש ערומים; הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב: 'וירא אליו ה' באלוני ממורא', אף אתה בקר חולים; הקדוש ברוך הוא ניחם אבלים, דכתיב: 'ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו', אף אתה נחם אבלים; הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב: 'ויקבר אותו בגיא', אף אתה קבור מתים".

ובמדרש (ויקרא רבה קדושים פרשה כה סימן ג): "רבי יהודה ב"ר סימון: פתח ברוך הוא אותו שכתוב בו (תהלים עז) 'בים דרכך ושבילך במים רבים' ואתה אומר 'אחרי ה' תלכו, ובו תדבקו' וכי אפשר לבשר ודם לעלות לשמים ולהדבק בשכינה. אותו שכתוב בו (דברים ד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלה'. וכתוב (דניאל ז) 'כורסיה שביבין דינור' וכתוב (שם) 'נהר דינור נגד ונפק מן קדמוה' ואתה אומר 'ובו תדבקו'? אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקדוש ברוך הוא אלא במטע תחלה. הה"ד (בראשית ב) 'ויטע ה' אלקים גן בעדן', אף אתם כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה הה"ד 'וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל' וכו". ויהי רצון שתתקיים בנו הברכה "הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובנביאי האמת והצדק", אמון.

תשובה כהלכה

לא צנוע גם בלבוש צנוע. האם יש בעיה להיכנס למעיין בינים ובנות בלבוש צנוע? זה לא צנוע להיות באותה ברכה, גם בלבוש צנוע. **אוגריס צדקה**. אני נתן כל יום צדקה 30 אגוחות האם זה כמו נדר? **אם כן, איך מתירים?** זה אכן כמו נדר, ולכן צריך לעשות התרת נדרים בפני שלושה, אחד מהם רב. אבל מוטב שלא להפסיק מנהג טוב.

ספר חדש אוהבים של ישראל

הרב אליהו ורבים אחרים מספרים על הבנא סאלי
ערך הרב שמואל אליהו

להזמנות: טלפון 07-22211651 או 02-6519520
או באתר www.commrabbis.com

המעוניינים לקבל את העלון במייל או מידע על שיעורים נא לשלוח פרטים במייל harav52@gmail.com או sms 058-5200020 | לשכת הרב שמואל אליהו | להזכרת שמות יקירכם בעלון לע"1 / לרפואה / לזיווג - 050-6000417

האחים דויטש
תעשיות טקסטיל
איזור התעשייה קרית מלאכי

קונדיטוריה
האחים עיני
בני ברק. כשרות למהדרין
איכות ועבודה עברית

בית הדין לדיני ממונות
"דרכי הוראה"
בבית המדרש של מרן הראשון לצ"צ זצוק"ל
טל. 02-6514399 פקס. 02-6536842

הפאת "קול צופין"
הפצה שבועית של
עלוני פרשת שבוע
לבתי כנסת
בכל רחבי הארץ
יוסי בן-הדור 03-6106329
80523908518@gmail.com

שיווק עופות בכשרות מהודרת
עם כל החומרות וההידורים של
בד"ץ "דרכי הוראה"
מיסודו של שר התיירות מרדכי אליהו ויועיל
באישות שר התיירות יוסף אליהו מסיניא
ובפיקוח בית הדין שני "דרכי הוראה לרבנים"
טל. 058-6316969 15-995-995-79